

Sergiu BOGDAN
Doris Alina ȘERBAN

Drept penal
Partea specială

Infrațiuni
contra persoanei
și contra înfăptuirii justiției

SERGIU BOGDAN
DORIS ALINA ȘERBAN

DREPT PENAL

PARTEA SPECIALĂ

Infrațiuni
contra persoanei
și contra
înfăptuirii justiției

Ediția a II-a, revăzută și adăugită

CUVÂNT-ÎNAINTE

Am apreciat că o nouă ediție este necesară în condițiile apariției unor noi linii de ghidaj din partea instanței supreme (sub forma unor decizii pronunțate în procedura de recurs în interesul legii sau în cea de dezlegare a unor chestiuni de drept), dar și pentru o „completare” a exemplelor practice sau a modului în care noțiunile cu care actualul Cod penal operează au fost asimilate sau „primite” în practica judiciară.

Lucrarea corespunde și tematicii la disciplina Drept penal. Partea specială stabilită de Institutul Național al Magistraturii sau de Uniunea Națională a Barourilor din România pentru examenele organizate pentru admiterea ori promovarea în magistratură sau de intrare în profesie.

Această tematică acoperă și realitatea practică, în prezenta lucrare fiind analizate infracțiunile care se regăsesc în proporție covârșitoare și în practica judiciară sau în subiectele de la orice examen care are ca tematică partea specială a dreptului penal (omor, viol, șantaj etc.).

În prezenta lucrare am încercat să surprindem și principalele tendințe jurisprudențiale și doctrinare. Ca un element de noutate, am încercat să oferim cititorului cât mai multe exemple jurisprudențiale de actualitate, care să releve orientarea jurisprudenței în problemele controversate privind aplicarea normelor de incriminare.

Analiza fiecărei infracțiuni pornește de la rațiunea incriminării și valoarea socială protejată, rațiunea incriminării fiind, din punctul nostru de vedere, esențială pentru o interpretare logică și rațională a textului de incriminare.

Prin toate acestea, am încercat să oferim o abordare care să fie utilă cititorului, nu doar pentru că ea răspunde expres la o problemă existentă raportat la interpretarea unui text de incriminare anume, ci și pentru că oferă cititorului repere care să-i permită lui însuși să găsească soluția cu privire la o problemă de interpretare sau aplicare a unei norme de incriminare.

Sperăm ca prin această lucrare să venim în sprijinul studenților și practicienilor interesați să parcurgă principalele elemente ale infracțiunilor contra persoanei și ale celor care împiedică înfăptuirea justiției.

Lectură plăcută și utilă!

Cluj-Napoca
25 mai 2020

Autorii

CAPITOLUL I

NOȚIUNI GENERALE

Noțiunea de „drept penal, partea specială”

Dreptul penal – partea specială studiază acea categorie de norme care determină faptele ce constituie infracțiune, reglementează conținutul specific al infracțiunilor și stabilesc pedepsele aplicabile în cazul săvârșirii lor.

Dreptul penal – partea specială cuprinde:

- Partea specială a Codului penal (art. 188-445 C. pen.);
- toate textele de incriminare cuprinse în legislația penală specială (de exemplu, Legea nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri) sau în legislația extrapenală (de exemplu, Codul silvic).

Corelația dintre partea generală și partea specială a dreptului penal

Regulile dreptului penal – partea generală se aplică, în principiu, tuturor infracțiunilor din Partea specială a Codului penal și celor din legile penale speciale.

Ca asemănare, se poate afirma că ambele categorii de norme servesc la definirea infracțiunii, a condițiilor răspunderii penale și a sistemului sancționator și au ca finalitate lupta împotriva fenomenului criminalității.

Deosebiri sunt:

a) Din perspectiva **obiectului specific**, normele de parte generală definesc infracțiunea în calitate de concept, stabilesc condițiile răspunderii penale și limitele generale de sancționare în cazul angajării răspunderii penale. În schimb, normele de parte specială reglementează infracțiunile în particular, în tipicitatea lor (definiția omorului, violului etc.), precum și pedeapsa aplicabilă acelor fapte (de exemplu, închisoare între 3 și 10 ani pentru viol în forma de bază).

b) Din perspectiva **structurii normelor**, normele de parte generală cuprind principii generale de răspundere penală și analiza elementelor de tipicitate ale unei infracțiuni la nivel conceptual (definiția intenției, a culpei, a legitimei apărări), pe când normele de parte specială sunt norme tipice de incriminare, care stabilesc conținutul specific al fiecărei infracțiuni și pedeapsa

abstractă aplicabilă. Din punct de vedere structural, norma de incriminare se caracterizează prin dispoziția de incriminare și sancțiunea aplicabilă.

c) Din punctul de vedere al **dinamismului lor**, normele de parte generală sunt mai stabile și mai puțin dinamice, pentru că sunt expresia unor concepte abstracte, generice. Dimpotrivă, normele de parte specială trebuie să se adapteze imediat evoluției relațiilor sociale, fie prin dezincriminarea unor fapte (homosexualitatea, ofensa adusă autorității, adulterul, seducția etc.), fie prin incriminarea unor fapte (manipularea genotipului uman, infracțiunile informatice etc.) sau modificarea sancțiunii aplicabile faptelor (de exemplu, sancționarea furtului simplu cu pedeapsa închisorii cuprinsă între 6 luni și 3 ani sau amendă).

d) Din perspectiva **vechimii lor istorice**, normele de parte specială sunt cele mai vechi, fiind primele forme de manifestare a dreptului penal. Normele de parte generală au apărut ulterior, când gândirea penală a ajuns să elaboreze concepte abstracte ale noțiunilor fundamentale de drept penal (noțiunile de răspundere penală, vinovăție etc.).

Calificarea sau încadrarea juridică

Încadrarea juridică constă în aplicarea normei penale care definește conținutul specific al unei infracțiuni la cazul sau faptul concret, fiind o operațiune de concretizare a legii sau de introducere a faptei în tiparul legii.

Factorii care concură la o calificare juridică exactă sunt:

- **stabilirea exactă a stării de fapt**. Acest lucru se realizează în practică prin intermediul probațiunii administrate pe parcursul derulării procesului penal;

- **cunoașterea riguroasă a textelor de incriminare și a normelor de drept penal, partea generală și partea specială**. Aceasta este o premisă generală și o condiție esențială pentru încadrarea juridică a faptei. În lipsa cunoașterii legislației specifice, pentru un jurist, este imposibil a face o încadrare juridică corectă;

- **aptitudinea de a identifica în starea de fapt împrejurările care corespund conținutului legal al unei infracțiuni**. Acesta este scopul studiului dreptului penal, partea specială, respectiv dobândirea aptitudinilor teoretice și practice pentru a putea identifica existența sau inexistența unui conținut infracțional într-o stare de fapt concretă.